

KK

Kodeks karny

---

14. WYDANIE

KK

Kodeks karny

Stan prawny na 11 września 2023 r.

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

14. WYDANIE

Stan prawny na 11 września 2023 r.

Wydawca
Małgorzata Stańczak

Redaktor prowadzący
Mariusz Kurzyński

Tytuły umieszczone nad jednostkami redakcyjnymi i wyróżnione tekstem pogrubionym pochodzą od wydawnictwa i nie są częścią aktu normatywnego.

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2023

ISBN 978-83-8358-147-7

14. wydanie

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.
Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. +48 728 313 462
e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Spis treści

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny	7
CZĘŚĆ OGÓLNA.	9
Rozdział I. Zasady odpowiedzialności karnej	9
Rozdział II. Formy popełnienia przestępstwa	13
Rozdział III. Wyłączenie odpowiedzialności karnej	16
Rozdział IV. Kary	18
Rozdział V. Środki karne	23
Rozdział Va. Przepadek i środki kompensacyjne	33
Rozdział VI. Zasady wymiaru kary i środków karnych	39
Rozdział VII. Powrót do przestępstwa	49
Rozdział VIII. Środki związane z poddaniem sprawcy próbie	51
Rozdział IX. Zbieg przestępstw oraz łączenie kar i środków karnych	63
Rozdział X. Środki zabezpieczające	68
Rozdział XI. Przedawnienie	72
Rozdział XII. Zatarcie skazania	76
Rozdział XIII. Odpowiedzialność za przestępstwa popełnione za granicą	78
Rozdział XIV. Objaśnienie wyrażeń ustawowych	81
Rozdział XV. Stosunek do ustaw szczególnych	87
CZĘŚĆ SZCZEGÓLNA.	87

Rozdział XVI. Przepęstwa przeciwko pokojowi, ludzkości oraz przepęstwa wojenne	87
Rozdział XVII. Przepęstwa przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej	95
Rozdział XVIII. Przepęstwa przeciwko obronności	102
Rozdział XIX. Przepęstwa przeciwko życiu i zdrowiu	105
Rozdział XX. Przepęstwa przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu	113
Rozdział XXI. Przepęstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji	118
Rozdział XXII. Przepęstwa przeciwko środowisku	123
Rozdział XXIII. Przepęstwa przeciwko wolności	127
Rozdział XXIV. Przepęstwa przeciwko wolności sumienia i wyznania	132
Rozdział XXV. Przepęstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności	133
Rozdział XXVI. Przepęstwa przeciwko rodzinie i opiece	139
Rozdział XXVII. Przepęstwa przeciwko czci i nietykalności cielesnej	142
Rozdział XXVIII. Przepęstwa przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową	144
Rozdział XXIX. Przepęstwa przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego	146
Rozdział XXX. Przepęstwa przeciwko wymiarowi sprawiedliwości	154
Rozdział XXXI. Przepęstwa przeciwko wyborom i referendum	163
Rozdział XXXII. Przepęstwa przeciwko porządkowi publicznemu	165
Rozdział XXXIII. Przepęstwa przeciwko ochronie informacji	172
Rozdział XXXIV. Przepęstwa przeciwko wiarygodności dokumentów	175
Rozdział XXXV. Przepęstwa przeciwko mieniu	180
Rozdział XXXVI. Przepęstwa przeciwko obrotowi gospodarczemu i interesom majątkowym w obrocie cywilnoprawnym	188

Rozdział XXXVII. Przepisy przeciwko obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi	198
CZĘŚĆ WOJSKOWA.	201
Rozdział XXXVIII. Przepisy ogólne dotyczące żołnierzy	201
Rozdział XXXIX. Przepisy przeciwko obowiązkowi pełnienia służby wojskowej	206
Rozdział XL. Przepisy przeciwko zasadom dyscypliny wojskowej	208
Rozdział XLI. Przepisy przeciwko zasadom postępowania z podwładnymi	210
Rozdział XLII. Przepisy przeciwko zasadom obchodzenia się z uzbrojeniem i uzbrojonym sprzętem wojskowym	211
Rozdział XLIII. Przepisy przeciwko zasadom pełnienia służby	212
Rozdział XLIV. Przepisy przeciwko mieniu wojskowemu	213
 Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Przepisy wprowadzające	
Kodeks karny	215
Rozdział I. Przepisy ogólne	217
Rozdział II. Przepisy karne	236
Rozdział III. Zmiany w przepisach obowiązujących	237
Rozdział IV. Przepisy przejściowe i końcowe	237
Skorowidz przedmiotowy do Kodeksu karnego	241

KODEKS KARNY

UWZGLĘDNIONO ZMIANY WCHODZĄCE W ŻYCIE Z DNIEM:

- **1 września 2022 r.** – ustawa z 22 lipca 2022 r. o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania przestępczości środowiskowej (Dz.U. poz. 1726)
  - **1 stycznia 2023 r.** – ustawa z 15 sierpnia 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1855 ze zm.)
  - **13 maja 2023 r.** – ustawa z 14 kwietnia 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 818)
  - **18 maja 2023 r.** – ustawa z 6 października 2022 r. o zmianie ustaw w celu przeciwdziałania lichwie (Dz.U. poz. 2339)
  - **20 maja 2023 r.** – ustawa z 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 852)
  - **14 lipca 2023 r.** – ustawa z 26 maja 2023 r. o aplikacji mObywatel (Dz.U. poz. 1234)
  - **15 sierpnia 2023 r.** – ustawa z 13 stycznia 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 289 ze zm.)
  - **23 września 2023 r., 1 października 2023 r.** – ustawa z 17 sierpnia 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1834)
  - **1 października 2023 r., 14 marca 2024 r.** – ustawa z 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 2600 ze zm.)
  - **1 lipca 2024 r.** – ustawa z 13 lipca 2023 r. o rewitalizacji rzeki Odry (druk sejmowy nr 3303; oczekuje na publikację w Dzienniku Ustaw)
-

USTAWA

z dnia 6 czerwca 1997 r.

KODEKS KARNY^{1,2}

(tekst jedn. Dz.U. z 2022 r. poz. 1138; zm.: Dz.U. z 2022 r. poz. 1726, poz. 1855, poz. 2339, poz. 2600; z 2023 r. poz. 289, poz. 818, poz. 852, poz. 1234, poz. 1834)

---

¹ Uwzględniono również ustawę z 13 lipca 2023 r. o rewitalizacji rzeki Odry (druk sejmowy nr 3303; oczekuje na publikację w Dzienniku Ustaw) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1 lipca 2024 r.

² Niniejsza ustawa w zakresie swojej regulacji realizuje postanowienia:

1) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1673 z 23 października 2018 r. w sprawie zwalczania prania pieniędzy za pomocą środków prawnych (Dz.Urz. UE L 284 z 12.11.2018, s. 22);

2) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/713 z 17 kwietnia 2019 r. w sprawie zwalczania fałszowania i oszustw związanych z bezgotówkowymi środkami płatniczymi, zastępującej decyzję ramową Rady 2001/413/WSiSW (Dz.Urz. UE L 123 z 10.05.2019, s. 18);

3) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/93/UE z 13 grudnia 2011 r. w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej, zastępującej decyzję ramową Rady 2004/68/WSiSW (Dz.Urz. UE L 335 z 17.12.2011, s. 1 oraz Dz.Urz. UE L 18 z 21.01.2012, s. 7).

Odnośnik nr 1 dodany przez art. 2 pkt 1 ustawy z 14 kwietnia 2023 r. (Dz.U. poz. 818) zmieniającej nin. ustawę z dniem 13 maja 2023 r.

CZĘŚĆ OGÓLNA

Rozdział I

Zasady odpowiedzialności karnej

Struktura przestępstwa. Warunki odpowiedzialności

Art. 1. § 1. Odpowiedzialności karnej podlega ten tylko, kto popełnia czyn zabroniony pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia.

§ 2. Nie stanowi przestępstwa czyn zabroniony, którego społeczna szkodliwość jest znikoma.

§ 3. Nie popełnia przestępstwa sprawca czynu zabronionego, jeżeli nie można mu przypisać winy w czasie czynu.

Przestępstwa skutkowe z zaniechania

Art. 2. Odpowiedzialności karnej za przestępstwo skutkowe popełnione przez zaniechanie podlega ten tylko, na kim ciążył prawny, szczególny obowiązek zapobiegnięcia skutkowi.

Zasada humanitaryzmu

Art. 3. Kary oraz inne środki przewidziane w tym kodeksie stosuje się z uwzględnieniem zasad humanitaryzmu, w szczególności z poszanowaniem godności człowieka.

Zasady stosowania ustawy karnej

Art. 4. § 1. Jeżeli w czasie orzekania obowiązuje ustawa inna niż w czasie popełnienia przestępstwa, stosuje się ustawę nową, jednakże należy stosować ustawę obowiązującą poprzednio, jeżeli jest względniejsza dla sprawcy.

§ 2. Jeżeli według nowej ustawy za czyn objęty wyrokiem nie można orzec kary w wysokości kary orzeczonej, wymierzoną karę obniża się do wysokości najsurowszej kary możliwej do orzeczenia na podstawie nowej ustawy.

§ 3. Jeżeli według nowej ustawy czyn objęty wyrokiem nie jest już zagrożony karą pozbawienia wolności, wymierzoną karę pozbawienia wolności podlegającą wykonaniu zamienia się na grzywnę albo karę ograniczenia wolności, przyjmując że jeden miesiąc pozbawienia wolności równa się 60 stawkom dziennym grzywny albo 2 miesiącom ograniczenia wolności.

§ 4. Jeżeli według nowej ustawy czyn objęty wyrokiem nie jest już zabroniony pod groźbą kary, skazanie ulega zatarciu z mocy prawa.

Zasada terytorialności

Art. 5. Ustawę karną polską stosuje się do sprawcy, który popełnił czyn zabroniony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jak również na polskim statku wodnym lub powietrznym, chyba że umowa międzynarodowa, której Rzeczpospolita Polska jest stroną, stanowi inaczej.

Czas i miejsce popełnienia czynu zabronionego

Art. 6. § 1. Czyn zabroniony uważa się za popełniony w czasie, w którym sprawca działał lub zaniechał działania, do którego był obowiązany.

§ 2. Czyn zabroniony uważa się za popełniony w miejscu, w którym sprawca działał lub zaniechał działania, do którego był obowiązany, albo gdzie skutek stanowiący znamię czynu zabronionego nastąpił lub według zamiaru sprawcy miał nastąpić.

Kwalifikacja przestępstw. Zbrodnia i występki

Art. 7. § 1. Przestępstwo jest zbrodnią albo występkiem.

§ 2. Zbrodnią jest czyn zabroniony zagrożony karą pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3 albo karą surowszą.

§ 3. Występkiem jest czyn zabroniony zagrożony grzywną powyżej 30 stawek dziennych albo powyżej 5000 złotych, karą ograniczenia wolności przekraczającą miesiąc albo karą pozbawienia wolności przekraczającą miesiąc.

Zasada ustalania strony podmiotowej

Art. 8. Zbrodnię można popełnić tylko umyślnie; występkiem można popełnić także nieumyślnie, jeżeli ustawa tak stanowi.

Strona podmiotowa czynu. Umyślność i nieumyślność

Art. 9. § 1. Czyn zabroniony popełniony jest umyślnie, jeżeli sprawca ma zamiar jego popełnienia, to jest chce go popełnić albo przewidując możliwość jego popełnienia, na to się godzi.

§ 2. Czyn zabroniony popełniony jest nieumyślnie, jeżeli sprawca nie mając zamiaru jego popełnienia, popełnia go jednak na skutek niezachowania ostrożności wymaganej w danych okolicznościach, mimo że możliwość popełnienia tego czynu przewidywał albo mógł przewidzieć.

§ 3. Sprawca ponosi surowszą odpowiedzialność, którą ustawa uzależnia od określonego następstwa czynu zabronionego, jeżeli następstwo to przewidywał albo mógł przewidzieć.

Zdolność wiekowa odpowiedzialności karnej

Art. 10. § 1. Na zasadach określonych w tym kodeksie odpowiada ten, kto popełnia czyn zabroniony po ukończeniu 17 lat.

§ 2. Nieletni, który po ukończeniu 15 lat dopuszcza się czynu zabronionego określonego w art. 134, art. 148 § 1, 2 lub 3, art. 156 § 1 lub 3, art. 163 § 1 lub 3, art. 166, art. 173 § 1 lub 3, art. 197 § 3 lub 4, art. 223 § 2, art. 252 § 1 lub 2 oraz w art. 280, może odpowiadać na zasadach określonych w tym kodeksie, jeżeli okoliczności sprawy oraz stopień rozwoju sprawcy, jego właściwości i warunki osobiste za tym przemawiają, a w szczególności, jeżeli poprzednio stosowane środki wychowawcze lub poprawcze okazały się bezskuteczne.

§ 2.³ *Nieletni, który po ukończeniu 15 lat dopuszcza się czynu zabronionego określonego w art. 134, art. 148 § 1, 2 lub 3, art. 156 § 1 lub 3, art. 163 § 1 lub 3, art. 166, art. 173 § 1 lub 3, art. 197 § 1, 3, 4 lub 5, art. 223 § 2, art. 252 § 1 lub 2*

---

³ Art. 10 § 2 zmieniony przez art. 1 pkt 1 lit. a ustawy z 7 lipca 2022 r. (Dz.U. poz. 2600 ze zm.) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1 października 2023 r.

oraz w art. 280, może odpowiadać na zasadach określonych w tym kodeksie, jeżeli okoliczności sprawy oraz stopień rozwoju sprawy, jego właściwości i warunki osobiste za tym przemawiają, a w szczególności, jeżeli poprzednio stosowane środki wychowawcze lub poprawcze okazały się bezskuteczne.

§ 2a. ⁴ Nieletni, który po ukończeniu 14 lat, a przed ukończeniem 15 lat, dopuszcza się czynu zabronionego określonego w art. 148 § 2 lub 3, może odpowiadać na zasadach określonych w tym kodeksie, jeżeli okoliczności sprawy oraz stopień rozwoju sprawy, jego właściwości i warunki osobiste za tym przemawiają oraz zachodzi uzasadnione przypuszczenie, że stosowanie środków wychowawczych lub poprawczych nie jest w stanie zapewnić resocjalizacji nieletniego.

§ 3. W wypadku określonym w § 2 orzeczona kara nie może przekroczyć dwóch trzecich górnej granicy ustawowego zagrożenia przewidzianego za przypisane sprawie przestępstwo; sąd może zastosować także nadzwyczajne złagodzenie kary.

§ 3. ⁵ W wypadku określonym w § 2 orzeczona kara nie może przekroczyć dwóch trzecich górnej granicy ustawowego zagrożenia przewidzianego za przypisane sprawie przestępstwo, które nie jest zagrożone karą dożywotniego pozbawienia wolności. W wypadkach określonych w § 2 i 2a sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary.

§ 4. W stosunku do sprawy, który popełnił występki po ukończeniu lat 17, lecz przed ukończeniem lat 18, sąd zamiast kary stosuje środki wychowawcze, lecznicze albo poprawcze przewidziane dla nieletnich, jeżeli okoliczności sprawy oraz stopień rozwoju sprawy, jego właściwości i warunki osobiste za tym przemawiają.

Jedność czynu. Zbieg przepisów ustawy

Art. 11. § 1. Ten sam czyn może stanowić tylko jedno przestępstwo.

§ 2. Jeżeli czyn wyczerpuje znamiona określone w dwóch albo więcej przepisach ustawy karnej, sąd skazuje za jedno przestępstwo na podstawie wszystkich zbiegających się przepisów.

---

⁴ Art. 10 § 2a dodany przez art. 1 pkt 1 lit. b ustawy z 7 lipca 2022 r. (Dz.U. poz. 2600 ze zm.) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1 października 2023 r.

⁵ Art. 10 § 3 zmieniony przez art. 1 pkt 1 lit. c ustawy z 7 lipca 2022 r. (Dz.U. poz. 2600 ze zm.) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1 października 2023 r.

§ 3. W wypadku określonym w § 2 sąd wymierza karę na podstawie przepisu przewidującego karę najsurowszą, co nie stoi na przeszkodzie orzeczeniu innych środków przewidzianych w ustawie na podstawie wszystkich zbiegających się przepisów.

Czyn ciągły

Art. 12. § 1. Dwa lub więcej zachowań, podjętych w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, uważa się za jeden czyn zabroniony; jeżeli przedmiotem zamachu jest dobro osobiste, warunkiem uznania wielości zachowań za jeden czyn zabroniony jest tożsamość pokrzywdzonego.

§ 2. Odpowiada jak za jeden czyn zabroniony wyczerpujący znamiona przestępstwa ten, kto w krótkich odstępach czasu, przy wykorzystaniu tej samej albo takiej samej sposobności lub w podobny sposób popełnia dwa lub więcej umyślnych wykroczeń przeciwko mieniu, jeżeli łączna wartość mienia uzasadnia odpowiedzialność za przestępstwo.

Rozdział II

Formy popełnienia przestępstwa

Usiłowanie. Udolność i nieudolność

Art. 13. § 1. Odpowiada za usiłowanie, kto w zamiarze popełnienia czynu zabronionego swoim zachowaniem bezpośrednio zmierza do jego dokonania, które jednak nie następuje.

§ 2. Usiłowanie zachodzi także wtedy, gdy sprawca nie uświadamia sobie, że dokonanie jest niemożliwe ze względu na brak przedmiotu nadającego się do popełnienia na nim czynu zabronionego lub ze względu na użycie środka nie nadającego się do popełnienia czynu zabronionego.

Wymiar kary za usiłowanie

Art. 14. § 1. Sąd wymierza karę za usiłowanie w granicach zagrożenia przewidzianego dla danego przestępstwa.

§ 2. W wypadku określonym w art. 13 § 2 sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet odstąpić od jej wymierzenia.

Stan prawny na 11 września 2023 r.

Najnowsze, 14. wydanie książki zawiera ujednolicony tekst ustawy, uwzględniający m.in. ostatnie zmiany wynikające z ustawy z 17 sierpnia 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1834).

W publikacji zamieszczono skorowidz przedmiotowy ułatwiający odnalezienie poszczególnych instytucji, a zaakcentowane tłem tytuły przed artykułami Kodeksu karnego objaśniają ich sens.

Zmiany, które wchodzi w życie po 11 września 2023 r., zostały oznaczone pismem pochyłym (*kursywą*).

Książka jest przeznaczona dla osób, którym niezbędna jest znajomość przepisów z zakresu prawa karnego materialnego, a także studentów.

LEXOTEKA

więcej niż podręcznik

Poszukaj pozostałych podręczników
dostępnych online

www.lexoteka.pl

9 788383 581477 W14P01

ISBN 978-83-8358-147-7

9 788383 581477

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA +48 801 044 545

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL

WWW.PROFINFO.PL

CENA 15,90 ZŁ (W TYM 5% VAT)